

UTÓIRAT HELYETT

(Akit elhallgattak)

HEGEDŰS LÁSZLÓ

válogatott versei

UTÓIRAT HELYETT
(*Akit elhallgattak*)

Hegedűs László
válogatott versei

Kiadó és felelős szerkesztő: Kiss György

Borító és illusztrációk: Tóth Zsuzsi [TéZsé]

Lektorálta: Buka Enikő

A kiadást támogatta: Kiss György, Tóth Zsuzsi és Olivier Du Ville

Nyomda: Fafnir Kft.

Első kiadás: 2021.

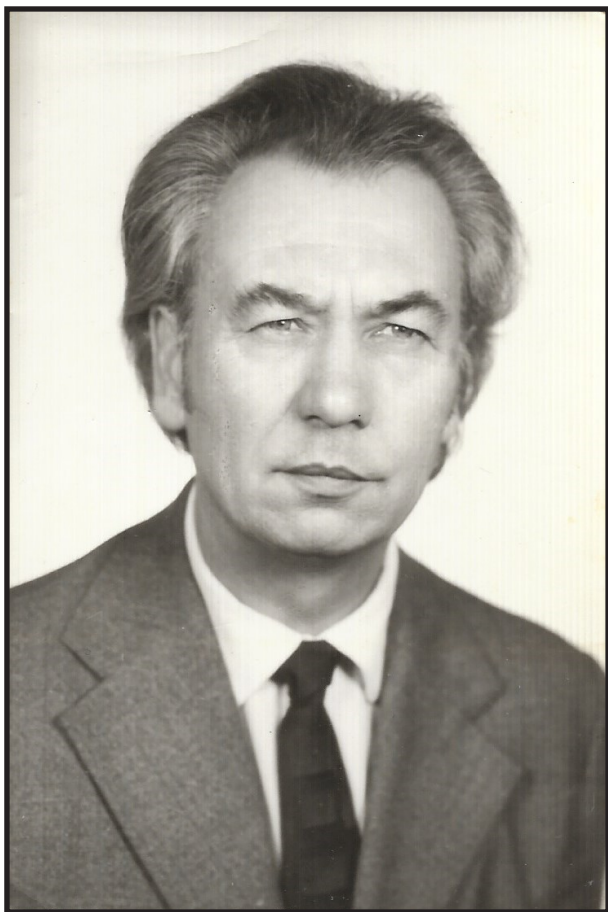
A kiadás Özv. Hegedűs Lászlóné jóváhagyásával történt

Megjelent 100 Példányban

ISBN 978-615-01-0935-0

UTÓIRAT HELYETT

(Akit elhallgattak)

Hegedűs László
1925 - 1991

Előszó

Hegedűs László 1925. június 25-én született Regölyben egy gazdálkodó család elsőszülött gyermekeként. A nagyapja, aki bíró volt, korán felismerte a fiú fogékonyságát, különleges kötődését a könyvekhez, és úgy gondolta: ennek a gyerekek tanulnia kell. De a nagyapa meghalt. A hat osztály elvégzése után *„Végzett apám zord szavával velem a sors: E kevés föld s a ház is rámenne, sőt a kenyérem”*. Így aztán kerülő utakon próbálkozott: *„Tanulni kezdtem. S ősszelopva ahol csak tudtam a tudást...”*¹

Élte a falusi fiatalok életét. Szántás, aratás, szüret, s amikor tehette, Pécsre ment *„magántanulni”* és bújta a könyveket.

Majd jöttek a háborús idők: *„Apám a fronton, anyám utána ment.”* Az otthon maradottak sem voltak biztonságban... *„Fütyülő golyók közt szökkeltünk”*.²

Persze az ifjú szívet – de még a korosodót is – gyakran megdobogtatja a fehérség. Midőn egy leányt próbált menteni a részeg orosz katonáktól, puskatussal agyba-főbe verték. Ekkor került Pécsre kórházba.³ Ez egész életére, egészségére kihatással volt. A háborút követően apja fogságban, így rá maradt a gazdaság. Az ötvenes évek elején Gazdasági iskolába járt Tamásiban. Itt egy színházi előadás sűgőjaként is kipróbálta magát. Ekkor ismerkedett meg a nála hét évvel fiatalabb K. Németh Margittal, akivel 1956 tavaszán összeházasodtak. Kezdetben a regölyi szülői házban laktak. A könyvek által vonzottnak ment Tamásiba, a könyvesboltba dolgozni. Az ottani ellenőrrel, a gödöllői Varga Sándorral többször elbeszélgettek, aki költözésre buzdította mondván, hogy több lehetősége adódik annak, aki a főváros közelében él. Végül 1959-ben feleségével Gödöllőre költöztek. Kezdetben Vargáéknál laktak, majd a Knézich Károly utcában. Innen jártak be mindketten Pestre a 'Kis Muki' nevű vonattal és a HÉV-vel. A következő szállás a központhoz közelebb, a Kertvárosban volt. Itt az albérletben *„gyerek, mosás, főzés, minden tilos”,* még vendéget sem lehetett fogadni. Menekültek is innen tovább a Szilhát utcába, a *„Hallgatag sírok”* közelébe. Nem tudott igazán otthonra találni, minduntalan a szülőfalu és környéke foglalkoztatta. 1962-ben ezt írta: *„Megértem három telet, nyárt e völgyben, s alig ismernek, tudják nevemet. Tudom a házat, hol lakott Petőfi, s Gödöllőn ma nem tudok tíz nevet.”*⁴ Miután évek óta fizették az OTP-nek a lakás előtakarékossgát, 1968-ban végre kaptak egy öröklakás kiutalást, és költözhetek Budára, Pasarétre. Ezután csak Pestre kellett átvillamozni naponta a könyvraktári munkahelyére.

1 lásd: *Pillantás gyermeki napokra című vers*

2 lásd: *Deres hajnal című vers*

3 lásd: *Háborús napló című vers*

4 lásd: *Nevek nyomában című vers*

Rendszeresen próbálkozott, hogy versei megjelenhessenek. Néhány munkája a Szabad Föld, a Jelenkor és a Vigília lapjain jelent meg. Legnagyobb részt a Tolna Megyei Népiújságban található meg művei. 1958 és 1979 között 86 versét és 11 történelmi kutatási anyagát találtam meg itt. Hegedűs László Tolna megye igen kis létszámú költőgárdájának figyelemre méltó alakja volt. Letenyey György kritikus „őstehetség” jelzővel illeti. Azonban úgy érzem, az ötvenes években muszáj volt valamivel lerontani, ledegradálni a költőt:

„Olyan költő, akire szokás a divatos jelzőt használni: „őstehetség”. Ez az őstehetési mivolt azonban nemcsak a mesterségbeli tudás értékéből (...), a költői közlés szépségéből von le, hanem nagyobb veszélyt is rejt magában. Úgy érezni Hegedűs ma jut el oda, ahol a népiesek (...) a harmincas évek táján voltak. Amit mondani akar abban is, s komor, baljós képeiben is, amelyeket nem tud feloldani egyetlen versében sem. Sőt éppen a helyenkint indokolatlanul felvillantott optimista, „derűs kép hat idegenül a vers egészébe után.”⁵

A költő figyelme mindinkább a történelmi múlt irányába fordult: *„Egyszer eljött az idő, hogy módot találjak a falu történetének kinyomozására, mivel megbízatást is kaptam rá hazulról.”* Így bejuthatott az Országos Levéltárba. *„Nehéz feladat következett: a latin szavak megfejtése csekély latin tudással”,* szótárral felvértezve hosszan és kitartóan. 1970-től rendszeresen végzett kutatásokat, 1970 és 1982 között 17 publikációt találtam. Ezek megjelenése kevésbé zavarta a korabeli politikát, míg a kritikai hangvételű versei közül egy sem jelenhetett meg!

Égészségi állapota az 50-es évei elején romlásnak indult, egyre több kórházi, ideggyógyászati kezelés következett. Ő is skizofréniában szenvedett, mint számos költő az elődök közül. Végül leszázalékolták, nyugdíjazták. Ezt követően még a postán vállalt kisegítői munkákat, hogy valami jövedelem kiegészítésre tegyen szert. Továbbra is kilincselte a köteteinek kiadása érdekében, *„ameddig győzik vásott idegeim”,* de nem járt eredménnyel a rendszerváltást követően sem. 1991. április 13-án elment *„nyugodni a temetőbe”* tolnai környezetben, Tamásiban.

Kiss György
szerkesztő⁷

⁵ a Tolna Megyei Népiújság 1958. 07.27. 176.számában.

⁶ A legnagyobb terjedelmű 92 oldalas, a Tanulmányok Tolna megye történetéből sorozat 9. kötetében található.

⁷ Szerkesztői megjegyzés: Az életrajzi írást a költő verseiből, személyes találkozásaink, kutatásaim, valamint az özevegével történt beszélgetések alapján állítottam össze.

Születésem napján

Valahol aratódal csendült. Zöldült,
aranylott a mező.

Kasza lendült, villant a fényben,
piroslott egy-egy keszkenő.
A szőkeasszonyos nyár bókot
ragyogott be az ablakon,
amikor sírva megszülettem
egy júniusvégi napon.

Valahol ezüst élű kaszát
fent valaki. És szerteszét –
búcsúzkodó szél simogatta
a hullt kalászkok seregét.
Kévékből aranyoltárt raktak,
képét az égő nap alatt.
Lányajkak éneke dicsérte,
s villámroptű, víg madarak.

Valahol rózsák bontakoztak
a pompázó kertek során.
Gyógyító illat pihent meg
egy asszony gyöngyöző homlokán.
Az élet ragyogva hajolt rám,
lelkembe ojtva a napot,
hogy örökéletemben dallal
köszönjem meg, hogy itt vagyok...

Pillantás gyermeki napokra

Tanulni vágytam. Gyerekként
a padlást bújtam, könyveket.
Kincset ért a vén, szuvas láda,
sokszor a dél is ott lepett.
Örültem, ha a kamraajtó
bezárult nyikorgón, pedig
féltem a sarkoktól, sötétől.
Ott kuporogtam estelig.

Csak ha a szürkület leszállott,
s a képek és betűk hada
elmosódott, indultam félve:
jaj, ha itt ér az éjszaka!
Kétségbeesve dörömböltem,
készen: szidás vár, vagy verés,
nem engednek föl soha többé,
s ez több mint sok más büntetés.

Föllopóztam gyakorta mégis,
lecke elől, vagy nyáron át.
Elolvastam óraszámra
Eger, Budavár ostromát,
maroknyi végvári had, hajdúk
s kurucok bátor harcait.
Álmodozni hívott a vén kert,
minden árnyas fa és csalit.

Sokszor órákig elhevertem,
szép lovasnak látva magam,
vitéz kurucnak, hős huszárnak,
virágokon lépett lovam.
A legszebb lány nekem hódolt,
küzdelmes, győztes harc után.
Voltam betyár, cowboy a prérin,
vágatva szélgyors paripán.

Aztán mint kóbor diák róttam
falun, mezőn át az utat,
vándor költő, kit lány fogad majd,
s minden kócos eb megugat.
Versekre szomjazva örökön,
így értem el a magam-írt
vershez. A gyérvilágú mécsnél
teleróttam irkát, papírt.

Tanulnom kellett volna. Ámde
iskola helyett a határ
jutott, ahol szántani, vetni,
kaszálni tanultam. Tanár
akartam lenni egykor. Végzett
apám zord szavával velem
a sors: "E kevés föld s a ház is
rámenne, sőt a kenyérem".

Tanulni kezdtem. S összelopva
ahol csak tudtam a tudást,
lettem afféle messzenéző,
furcsa legény. Se nőt, se mást
nem leltem hozzám valót. Négy-öt
fanyar novellával s ezer
verssel a hátam mögött, végül
kérdeztem is: "Mivé leszel?"

Most itt vagyok, elnyelt a város,
albérlet, kenyérgond, kevés
halavány siker. Tűrt, előírt
munka, melynél szebb a vetés.
Asszonyom s a volt gyerek lázad.
Hallgatok búsan, egyedül,
megyek az esőszagú őszen,
amely holnapra sem derül...

György-napi búcsú

Gyerekfővel hogy vártunk e jeles napra.
Hányat alszunk még addig, számoltam százszor.
A körte, szilvafa ága lombot hajtott,
s tarkállt a zsendülő rét a sok virágtól.

Szent György felé elbújhatott a vetésben
a félénk nyúl. Mint vártunk a friss kalácsra.
A templom mögötti téren már szerelték
a kör- s hajóhintát. Ma is él varázsa.

Másnap, mire fölsétált a nap az égre,
s kémények füstje szállt, konyhaillat áradt,
néha piros kocsi zörgött el előttünk,
vendéggel rakottan. Kényes paripákat

csodáltunk nem egyszer, szép pejt, büszke sárgát,
horkanva toporzékoltak bármi neszre,
míg büszkén feszített mögöttük a gazda,
ostort suhintva, majd hetykén szárt eresztve.

Ebéd alatt megjelentek a cigányok,
hangolva is vitatkozó malacbandák.
Cincogott, nyekergett víg macskazenéjük.
Nagyapám küldte a bort, hogy abbahagyják.

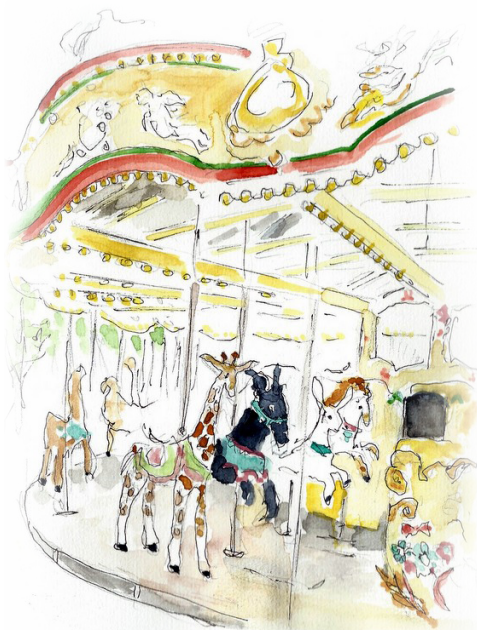
És jöttek éneklő hangon levest kérni
toprongyos koldusok. Ősz vén, csonka rokkant.
Ettek a gang szélén ülve, mord kutyanakat
becézőn, ha csontja mellől odamorrant.

Aztán a délután, csodák netovábbja!
Két hosszú sor sátor, hangos tarka népség.
Trombita rikoltott. S durranás, ijesztő,
jelezte a bátor lövő jó lövését.

Volt roham a körhintánál, hogy tolongtunk
oroszlánt, zsiráfot, lovat lovagolni.
Pénzünk fogytán hajthattuk is még elégszer.
S a sátrakban várt sok édes, cifra holmi.

Bokrétásan, csizmásan, sötét ruhában,
harsány banda szóval jöttek a legények.
Ringó szoknyás nagylányokkal táncra keltek.
Csapva üvegüket palánk s út kövének,

elvonultak még tüzezebb, vad zenével,
hetyke, kurjongató, szilaj táncot ropva.
Utánuk megdörrent az ég – s a búcsúzókat
sátrastul, hintástul vígan széjjelmosta...

Tavasza a télben

Szeme éjfél, az arca hajnal.
Tündér talán, vagy lányos angyal.
Élő nótá a csend ölében,
tavasz a koldus, szürke télben.

Cseresznye színű, pici szája
mosolyt biggyeszt a rút világra.
Gesztenye haját habfehérre
pelyhezi a tél új szeszélye.

Rózsabimbó két apró melle.
S ahogy megy! Mintha szárnya lenne,
úgy integet a rajta lengő,
maga-kötötte kicsi kendő.

Köténye lebben, szél motozza.
S a ringó kedvű babos szoknya
úgy muzsikál, hogy szinte álom.
Nincs ennél szebb kép a világon!

Csak nézem egyre, de hiába,
már lenn a kertek alját járja.
Egy telet tavasszá varázsolt.
Pedig csak egy kis barna lány volt...

Cséplés

(Gyermekkori emlék)

A traktor pörölt, a cséplő hűmmögött.
Szállt a por, dőlt a szalma, hullt a kéve.
A kazalozó nagyokat kiáltott.
Mint nagy játékot, néztem e világot,
a kazal árnyékában heverészve.
S valaki mesélt. Csúnyán röhögtek.
Odébb álltam. Kóválygott a fejem.
S olyan szép és furcsa volt; a zsákos
így szólt a piruló gazdalanýhoz:
„Tudod-e rózsám, mi a szerelem?”

Apró örömek felé

A körtefaágon egy cica alszik,
vörös bundája fényes, rásüt a nap.
És kutyánk, mert a csaholást megúnta,
békén hever a nyíló rügyek alatt.
Fejszémre támaszkodom s nézem őket.
A háttér: házak, fák s a falu tornya.
És mögöttük a domb háta sövényül.
Egy mérföld, s mintha száz lépésre volna.
Az égen darab felhők, mind fehérek.
Mintha egy nyáj ballagna ott legelve.
Arcon legyint, hajamba túr a szellő.
Harmonika szól – mintha mese lenne.
Nézem a fákat. Reám nevet a nap.
Tág mellet szedem a könnyű levegőt.
Fejszém megvillan. És a konok tuskó
recsege hasad szét a lábam előtt...

Pölöskei

„Hallották-e, hogy Regölybe mi történt?
Pölöskeit a keresztnél megölték.
Kilenc centis bicska ment a szívébe,
el is esett a keresztfa tövébe.”

Csinos és hetyke legény volt, mesélik,
s kötekedő is módfelett szegény.
Haragudtak rá többen: mire gőgös
az efféle kódis szegénylegény?

A módosabbja összeült titokban,
ellátják, ha megint hetykélkedik.
S kapóra jött, a nagykoszmában éppen
mulattak, már úgy látszott, reggelig.

Belépett büszkén. Vállán tarisznája,
benne pár napi elemózsia.
Hétfőre virradt. S ő a cséplőgéphez
indult, mondják, a szomszéd faluba.

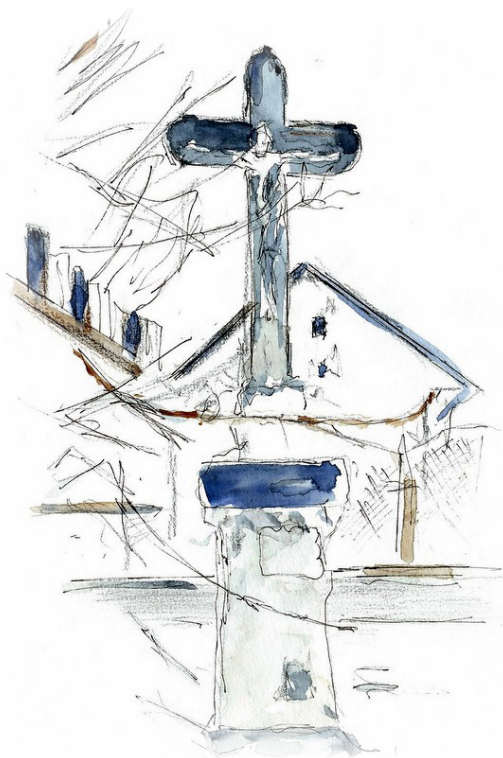
Betért egy pohár törkölyre. S kikezdett
valakivel, vagy sértőn vele más.
Szívébe dőfött késsel összeroskadt,
ennyit mondott még róla a hallomás.

Mondják, még elvánszorgott a keresztig,
s ott esett össze. Nóta született.
A szomszéd faluban hiába várta
szerelmese, csak a hír érkezett.

Őszülő anyja siratta sokáig,
s utca hosszat átkozta gyilkosát.
Hat legény viselt nehéz vasat érte,
de egy se vallott, kit terhel a vád.

Szép legény volt a Jóska, ma is látom:
barangolva az őszi temetőn,
képmása felém barnult a keresztről,
ingben, mellényben, hetykén nevetőn.

Alig múlt huszonegy éves. Azóta
mind porladoz virág, vagy fű alatt,
ki lesett rá, ki sírna még fölötte,
gyomlálva sírján a virágokat...

Falusi tél

Friss, ropogós és fehér a világ.
Az ablakon új rozmaring terem.
Kicsipett arccal, fényes hócipőben
s ferde kucsmával jár a szerelem.

Csengőzve repül a szán az úton.
Lovak deres száján dús pára leng.
Gyerekkiáltás cseng a falu dombján.
A házfödélen barna füst kereng.

Fejsze zuhan a fészerek előtt.
Ott benn pereg a rokka, tűz lobog.
Harmonikaszót hallok. Zeng a vérem.
Szamóca ízű szádra gondolok...

Tavaszi séta

A nap kicsalta már az ibolyákat.
Ez a tél is, mint a nyár, elszaladt.
– Szeretnék veled néha erre járni,
halk, fehér ruhás akácok alatt.

Kart karba öltve, bohó csevegéssel
barangolnánk itt, ahol ballagok.
Reád nevetnék vidám, tiszta tűzzel,
és érezném, hogy forró a karod.

Válladra pille szállna. Egy futó szél
meglóbálná a terhes ágakat.
És telehullna szűz fehér virággal
napsugárfényű, szép szőke hajad.

Kacagva, kigyúlt arccal tovább mennénk,
szemünk fényes lenne, a szánk meleg.
– Most némán ballagok az emlékeddel.
Szeretnék néha itt járni veled...

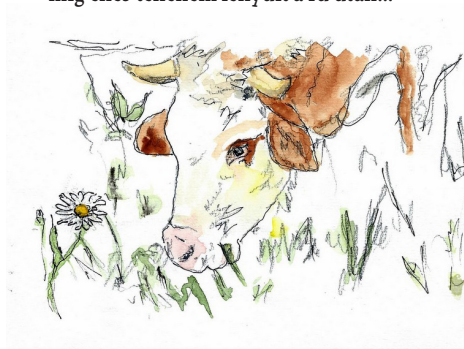
Cirkuszos lány

Fölvetett és csillogó szemekkel
a kocsmá közepére lépett.
Boros asztaloknál körbeülve
kártyahősök, ivó legények.
Csapkodók a lármát abbahagyták,
a nóta elhalt. Szemek vágynak,
éhesen, mint zsákmányra lesőké,
csüngtek a trikós gyereklányon.
Fejét hátravetve hátrahajlott,
lány haja elomlott a padlón.
S tálcát fogott, fásult mosolyt szórva
anyja tán, egy fonnyadó asszony.
Az éhezéstől karcsú testíve
márványlott a füstben, a porban.
Szennyes szavak hulltak. S egy válaszul
röhögni kezdett a sarokban.
Dühöm lázadt. Szék roppant kezemben.
S a kolduló kézben a tálca
megremegett, hogy odarepüljön.
De már tél volt, úgy kellett az a pénz
valami viseltebb kabátra...

Át az erdőn

Egy árnyékos tavaszi délutánon
erdőn ballagtam át a kistehénnel.
Kezemben ág volt, homok a ruhámon,
lóbálóztam az elvásott kötéllel.
Piros felbőgött, a jászolra gondolt,
majd meg-megállt, az útpartot legelve.
Lábam elnehezült. Hasam dorombolt.
Gégém kiszáradt, mint a patak medre.
Mert nem volt forrás, csak szikár akácok,
sarjadó füvek, pár szál margitvirág.
És homokos út, mely a dombra hágott,
általútte a hosszú, nagy léniát.
Kék volt az ég. Madarak énekeltek,
egyik csacsogva, másik bűgva mélyen.
A tetők fenyőillatot leheltek.
Már esett a nap. És nem volt ebédem.
Egy karéj kenyér, mit reggel megettem,
s a lacikonyhák csapódó illata.
Fröccs se jutott. Az adó fizetetlen.
És újra kettecskén ballagtunk haza.
Lám, az őseim gondja lett a gondom,
verejték-porszagú és szürke élet.
– Egy sötétbőrű lány jött fel a dombon,
rózsét hozott a vállán tüzelőnek.
Cigarettaért. Zsebemet motoztam.
Elfogyott. Ránevettem árván, sután.
És kékes haja köré bókot fontam,
míg éhes tehenem lenyúlt a fű után...

Deres hajnal

Negyvennégy kezdődő tele,
te földreszállt pokol.
Egyiket hajtják sír felé,
másik fél, bujdoskol.
S ki a kettő között lapít,
az sem él, teng csupán.
Város mutatja romjait
álmatlan éj után.

Hozott Pest felé a vonat
nehéz batyuval hátamon,
a peron vasához szorulva,
s éreztem, durva súlya nyom.
Mert só kellett, cukor s egyéb,
vállaltam akaratlanul,
amit köröttem sokan mások,
fogat szorítva szótlanul.
Még jó, hogy segített a korlát,
Pestig kibírtam valahogy.
Egymás hegyén-hátán, a tetőn is
zajos, kínlódó utasok.
Fölöttünk híd suhant el néha,
s hír futott végig, szörnyű, zord,
indult a sikongó tetőről:
„Néhányat megint lesodort!”

Hazafelé már lövedékek
csapódtak a sötét Dunába,
loholt a gőzös, az utolsó
a csillagtalan éjszakába.

Otthon katonák vártak: menni kell,
másnap hajnalban indulás.
Megtagadtam. Apám a fronton,
anyám utána ment. A ház
maradna árva kishúgomra.

S jött a fegyveres hírhozó:
„Nincs irgalom.” – Toporgott félve
a még tanulatlan csikó.
Megriadt minden autótól,
azt hittem, az árokba visz.
A szénás kocsin imbolyogva
rettegtem néha magam is.

Tamási, Balatonvilágos,
menekülő had, zűrzavar,
rabolt bútor, elterelt nyájak,
csordától zörgött az avar.
Őrizőnek egy-egy szál német.
Megloptuk őket szaporán.
Sajnálkozva sok fáradt, morcos,
csüggedő magyar katonán,
gulyást ettem két napig. Végül,
hogy ne felejtsem Ozorát,
ott hagytam a két féltett sárgát
harcnak, tűznek. Furdalt a vád.

Sió-part, csüggedt katonák még,
rögös piactér, csődület.
A főnyilas pisztolyt ránt s ordít,
meg kell védenünk az ügyet,
vinni, amit még elrabolhat.
S katonák közt egy udvaron,
magamban sírva abrakoltam,
közben figyeltem szilajon,
mikor nyílik mód a szökésre.
Már sötétedett komoran.
S nevüket szólítva, becézőn
megcsókoltam két jó lovam.

Gépfegyver kelepelt a völgyben,
fényjel csíkozta az eget,
s tankok dübörögtek. Csontos fák közt
kilencen róttuk a hegyet.
Hantos földek útjait jártuk.
Vaksötét. Magányos tanya.
Ajtót nyitott a nyájas gazda,
s biztatott, vár az asztala.
Sonka helyett engemet lánya,
barna szép lánya érdekelt.
Szavamra távolin mosolygott.
Ott künn vad ágyúszó felelt.

Szalmán fekve s virrasztva mélán,
front elől futott bujdosók,
a szénában vetettünk ágyat.
S amint röpködtek a golyók,
a cseréptető pattogott egyre,
mint a csutaboglya előbb,
hová pihenni meghúzódtunk.
Útnak vágtunk hajnal előtt.

Fütyülő golyók közt szökkeltünk,
amíg hajnal és csend lett, méla kód.
A Koppány partján bandukolva,
vártuk, mi rejlik túl a rét mögött,
üszkös romok, néma csend, holtak?
Álltunk a deres parton. Szétszakadt,
fénybe oszlott a kód előttünk.
Falunk állt a dombon. Most kelt a nap...

Ozorai úton

A böjti szél még csutalevelet,
száraz kukoricaszárt zörgetett.
Azért tavasz volt már: a nap süttött,
gyéren zöldülő vetések fölött.
Elszórt tanyák, puszták közt, a tetőn
utat róttam lovaim-keresőn,
kiket még a harc előtt Ozorán
hagytam. S kitűnt, már csak hírük után
mentem. Menekülve az ágyúszó
elől, temetőjük lett a Sió.
S a szép barna lányt, kit egy éjjelen
megcsodáltam, amíg völgyön-hegyen
fegyverek hada dörgött, ropogott,
mint asszonyt láttam viszont, boldogot.
Róttam az utat, kicsit szomorún,
s a nap átsütött a dőre borún.
Másnap délelőtt már Tamásiban
egy szőke lányért hevültem vígan.
Szép sem volt, s gondom lett volna elég,
de hát húszéves voltam, az se még.

Háborús napló

Húszéves fejjel a kórház lakója
voltam Pécsen. Tolnában még csaták.
Itt szirénák üvöltő riadója
némította el a cinkék szavát,

kik tavaszt jeleztek már kinn a fákon.
A jajgató vészhangra megjelent
kora délelőtt már, vagy délutánon,
mély, monoton búgással odafent

a gyűlölt repülőraj. A tenyéryn
derült égbolt, egy tető s fal között,
mintha elborult volna, a csöndben félni

kezdtünk. Füst csapott föl, ablak törött,
míg robbanást követett robbanás.
Mint földrengéstől reszketett a ház.

A vonatroncok közül tucatjával
hozták a vérző sebesülteket,
megtelt ágy és folyosó. A halállal
ismerkedve éltem át két hetet.

Nyögtek és jajgattak. Szörnyű jajuktól
elbírhatatlan lett az éjszaka.
Pokol tornáca lett a csendes zugból.
Fojtott romló sebük nehéz szaga.

Egy szerbre emlékszem. Nem volt húszéves,
félíg gyerek még, de már katona.
Ha eszembe jut, látom gennyes, véres

karja csonkját. S nem felejem soha,
amint a végső kínos éjszakán
magyarul sírt föl utolszor: „Anyám?”

A kórházkapun támolygón kilépve,
zsebemben fillér nélkül, éhesen,
nekivágtam a városnak. A térre
egy villamos csikordult élesen.

Ődöngtem szélütötként. S valahonnan
megütött a frissen sült kenyér
meleg, párolgó szaga. S erre nyomban,
mint akiben most éled föl a vér,

átvágtam a szűk téren, könnybe lábadt
szemmel, táskámban szerény vagyunkámat
lógatva; két megőrzött könyvemet.

Pénz lesz, kenyér belőlük. – Lelkesedtem.
S gyáarak füstjén át felhők közt, felettem
ontotta friss fényét a kikelet.

Vissza az életbe

Mint a szabadult rab, aki évek után
először érzi a szabadság illatát,
úgy hagytam a kórház kapuját mögöttem,
nézve, hogy a téren autó illan át.

Vagy mint ki órákig a temetőt róta,
s megérintette a halál gúnyos szele,
s utána homlokon csókolta az élet
tavaszverőfényes, forró lehelete.

Mint az alvajáró, tétován megálltam
egy betört, kifeszített, bús kirakat előtt,
és magamba szívtam mélyen, részegen a
füstös, de friss szagú reggeli levegőt.

Villamos vesztegelt álmosan előttem.
Ismeretlen arcok csodálkoztak felém,
testvérearcok, fáradt, gondterhes arcok,
melyekről oly régen mosolygott a remény.

Valahol kenyér sül: álltam meghatódva,
meleg illatától szemembe könny szaladt.
És lógatva kopott táskám, elindultam,
derült, aranyfelhős tavaszi ég alatt...

Pécsi emlék

Éhség mart. Ráleltem az ismerősre,
ki a Gyárvárosban szállást adott.
Kopár kert, csinos ház várt, és egy szőke
lány is, ki mindig dalolt, kacagott.

A kis verandán úgy tettem a szépet,
olvastam néki. Nevettünk sokat.
Sziréna nem jajongott már. A német
bombázók elmaradtak. S a vonat

falum felé is indult. Megfogadtam,
ha béke lesz, meglátogatom őt.
Kamasznak nézett csupán, derült rajtam.

Nem láttam benne a férjhez menőt.
Állt a szép ház a füstös ég alatt,
s kigyúló fényben mögöttem maradt.

Elmúlt egy regény

Rózsát adott, hát elmentem utána...,
vonzott a karcsú, szépszavú, barna lány.
Egy kézfogás, egy mosoly. Táncra kértem.
Regényünk nem álom volt, nem is talány.

Tizenhat múlt, s én nem több mint húsz éves,
de eljegyeztem két boldog tánc között.
És menyasszony volt, féléves menyasszony.
A falusi vélemény szörnyülködött.

Vitt a gőzös, ha eljött a vasárnap,
s megjártam végül házukig az utat.
Szülői beleszólás, közitélet
csak ösztönzés egy lánynak és fiúnak.

Sorsunkat rám hagyták. De másra leltem.
Az ifjú lélek furcsa csodabogár.
Lassacskán elmaradtam. Kitudódott,
hogy ő se angyal, sőt, néha csapodár.

Most újra menyasszony. Már sose várhat.
S hogy ne búsuljak, azért vagyok legény.
– Az ősszel kezdődött. Most szürke tél van,
s majd vele pusztul ez a kedves regény...

Tetők az árban

Kis ház a lapályon, elnyelte már
falát körül a víz, s csak a tető
mutatja magát az emelkedő
árból, mint ki végső segílyre vár.

Nyújtja kéményét, mint a fulladó,
riadt segílykérőn nyújtja kezét,
s ahogy dőlt árbócat mereszti még
hullámokon a süllyedő hajó.

Amott az ól kiálló tetején
ül a gazdátlan eb. Várja szegény
a friss fényben, mint egy biztos csodát,

hogymajd eltűnik a bősz áradat.
S egykedvűen, mint ki posztján maradt,
őrzi, holtig talán, volt otthonát...

Árjelentés

(Egy regölyi hír mottójára)

Anyámat vártam. És helyette
rövid, párszavas távirat,
üzenet várt, csak épp jelezve:
nem jöhet az árvíz miatt.
A Kapos áttörte a gátat,
s a Koppány, a táj vize mind.
Fölidézve az ősi tájat:
egy tó lett a két völgy megint,

háromfelől is bekerítve
a fennsíkra épült falut.
Emlékszem az egykori vízre:
előtte éjjel nem aludt,
ki ásót foghatott, hogy védje
vetését, kertek százait.
S zúdult az ár berekre, rétre.
Úszhatott újra a ladik.

Megértem a keltákat: hajdan
miért kedvelték a helyet.
Nádasokkal körülvett, halban
gazdag, széles vadvíz felett
biztosan állt földvárak, állta
ostromlók támadó hevét.
S vígan ringott újra a bárka,
míg ragyogott kéklőn az ég.

Itt éltek századokig, itta
vérüket a föld és a víz,
Nagy Sándor pénzét hamisítva,
akad belőle még ma is.
Harci lovuk, bronzövük fénylett,
hajójuk rótt a vizet.
S követve egy-egy büszke népet:
kimmerek, szkíták, illírek

s mások után ők is igába
törtek, vándoroltak tovább.
S nyolcszáz év eltelt, mire látta
e táj harcos ősrünk lovát.
A kuruc-korban állt a vár még.
Mered csak a földvár fala.
Még halásztak itt ükapámék
alig másfél évszázada.

Ez jutott eszembe az árról,
amely lassan talán apad.
Szorgos kezek munkája ácsol
padlót, emel új gátakat.
Szél szánt a vízen, böjti éles,
kemény szél, – majd olykor esik.
Tar ágait nyújtva a fényhez
a fűz barkázna már pedig...

Nehéz falusi nyár

Alig ült el hajnalra kelve,
mint idők óta annyiszor,
fölszáll a házak közt lebegve,
érezhetőn a nyári por.
Vékony ködként mindent belep már,
asztmás tüdőt, szívet szorít.
Növé porban az idő nem vár,
a falu tovább dolgozik.

Nem az emlékek szele ért meg,
s a vizionáló öröme,
ismert szaga földnek és rétnak,
mint néhányszor tavasz felé,
de valami lesújtva gyöttrő,
szorongó bánat fogadott,
amint a vonatról a ködlő
tájra léptem. Hajnalodott.

Göcsörtös út gyötörte lábam,
s tolakodó apró kavics.
Cipőmet ürítve megálltam,
s ezt éreztem már akkor is,
a fojtó por ködét a lanya,
éjjel is fülledt meleget,
mely párommal együtt haragra
ingerelt, szinte szétvetett.

Ez itt a nyár, szinte csodálnám,
ha a lefojtott indulat
nem törne ki, szitokra válván:
mint kés, mely szív után kutat,
sértést osztva, s vagdosva átkot,
nem érlelne újabb vitát.
Régente bicskát, löcsöt rántott,
s tető-faló tüzet csinált.

Az udvart lepő por-szemétben
állok a vert pajta előtt.
– Megfogyott nép. Gondja kenyéren,
szőlőn, jószágon. Az időt
eltűri, ha szenved is tőle.
Légy, por? Ki törődhet vele.
S kertét várón néz a jövőbe
amott egy új ház fedele...

A szérűk mellől

Dúlóút porzik. Benn a szérűn
cséplő bűg, traktor zakatol.
Messziről látni, hull a kéve,
magasra száll, s megáll a por.
Asztag és kazal közt pirosuló
foltok, asszony s leányfejek.
Férfitest érett barnasága.
Verejték, perzselő meleg.

Kemény munka, próbáltam én is,
hús év se voltam, sokat.
Nyeltem a port, izzadt a bőröm,
cipeltem nehéz zsákokat.
Emeltem borzas petrencéket.
Ernyedő izom, szédület, –
s zuhantam le a szalma-mélybe.
Tovább! Nem volt könnyörület.

A gazda borral kínált néhol,
gyümölcscsel a zöldlombos ág,
repült a kéve, szállt a nóta,
kalapon és sapkán virág.
Poros fák alatt lányt öleltem,
s pihent szép keblén a fejem.
Emlékszem bronzos, dús hajára.
Nem járt azóta sem velem.

Tizenöt éve. Most csak nézem
szekérről, izzó ég alatt,
– míg apám lusta ökröt nógat –
a szép asztag miként apad,
ahogy az aratókat nemrég,
vonatablakból, egyedül.
S asztag és gép az öles száraz
zöld tengerében elmerül...

Szüreti emlék

Piros bádogtetős prэшáz a völgyben,
őrt álló, lombos diófák között.
A tőkék szagos fürtökkel tömötten
rozsdálnak a fényben. Felszállt a köd.

Hangos beszéd, fölcsapó nevetések,
fehér, piros kendők, zöld-sárga fák.
Hordók dongását hallom, körül részeg,
döngő darazsak ostromló hadát.

Piros tetőkkel, tornyával a város
a már eloszló ködből rám köszön.
Állok a domboldalban, víg, magányos
legény, s előtt a boldog fényözön.

Huncutul villanó sötét szemével,
vár a mongol-arcú kis barna lány.
Egy fürtnél, mosolyában tele fénnel,
rám nevet vidáman. Oszolj, magány!

Huszonnyolc éves fejjel álmodozni
kezdek: ő lesz a párom, senki más,
– meg-megállva az itt-ott pirosodni
kezdő fák közt, míg dong ezer darázs.

Lenn a Sió ezüstje fénylik egyre,
aranyló ködben. Száll a pillanat.
– Tíz éve lassan, de mintha ma lenne,
hogy szép lány vár a rozsdás fák alatt...

A kert hajnalra kivirágzott

Micsoda tündökletes reggel!
Nem várt kelő nap, sem ború;
zúzmarás fák egész sereggel,
miként megannyi koszorú.

Fa és bokor minden egy ága,
csupa dísz kerítés, tető.
Rejtve halotti barnasága:
a föld maga is szemfedő.

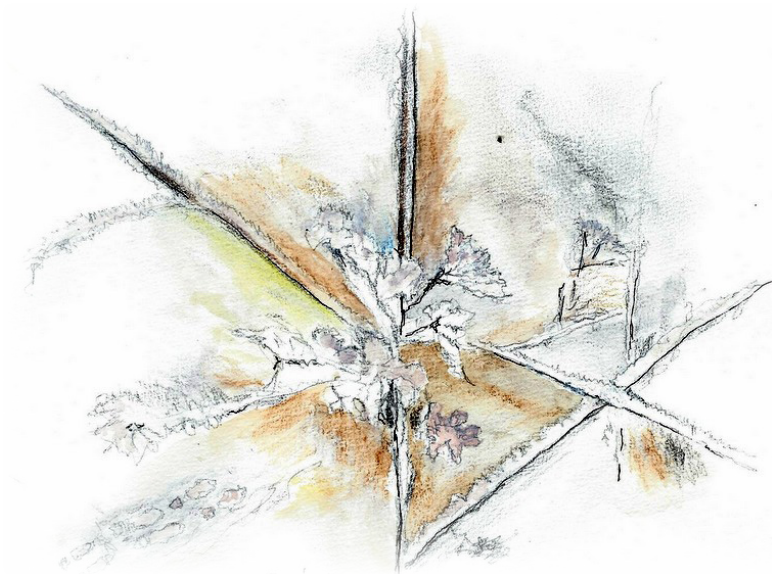
Milliónyi fehérülő csipke,
csupa fehér virág a táj.
Dermedt világát földísztve
üli pompáját a halál.

Ünnepi csendjét nem zavarják
feleselő, morcos ebek,
vonat sípolva nem dübörg át,
kakas-szólók nem zengenek.

A szél se mozdul. Azt hihetnénk:
alszik, vagy meghalt a világ.
Nem izgat jövő, nem von emlék,
nem sajog föl bánat, se vágy.

Mit rám hozott a tél s a város:
idegek, fázások sebe
nem gyötör. Nem víg s nem magányos;
halk vagyok. Nem fáj semmi se.

Állok percekig megigézve.
Benn alszik fáradt asszonyom.
Elindulok, talán az égbe,
s dér lepi be majd a nyomom...

Duna-parti emlék

A hajó indult. S öt órán keresztül,
a Margit hídtól egész Esztergomig
valami gyerekes láz, derült mámor
kísért el, mint ki először utazik.
A fedélzeten ültem asszonyommal,
s a tűnő partot néztem. Nem tengeren,
a Duna lassú vizén ringatóztunk.
De soha szebbet! Ámultam szüntelen.

Sziget, Óbuda. Jobbról komoly gyárák,
villák a hegyoldalon. És parti fák.
Ott erdős hegyvidék, itt halmok néhol.
Mesének tűnt a kettéosztott világ.
A parthoz közel egy sárga lovacska
térdig a vízben, s ivott. Pucér gyerek.
Dobásnyira, a lejtős utcavégen
ünneplőt öltött, kíváncsi emberek.

Egy dombon falu. Némán lelkesedtem.
Kanyargó folyam sötét bércek között.
S míg Vác falait fényben, ködben hagytuk,
Visegrád romja búsult a táj fölött.
Falukra emlékszem. S a halk Ipolyra,
hol sarokként a két határ összefut.
Sátrak a homokban. Már szlovák partról
intettek üdvözlétet lányok, fiúk.

Meredő hegyfal. Széles kanyar fénylett.
S ahol a hegység dombokká szelídül,
egyszerre feltűnt a dóm kupolája,
így is uralt egy vidéket, messziről.
Szőlőt érlelő lanka. Lenn a réten
utánunk néző, pihenő ifjú pár.
Majd partra léptünk. S roppant fák tövébe
utánunk lopta boldog fényét a nyár.

Kis halászsárda, ahol halat ettünk.
Majd képeket néztünk, régi képeket.
Zegzugos utcák, öreg Víziváros.
Kőtábla jelzi, hol egykor elesett
Balassi Bálint, szegény. Elfogódva
mentem a hegynek, s néztem a völgybe szét.
S dombok ölében lenn a kedves várost
őrként vigyázták tornyok és jegenyék...

Faluról jött leány

Nemrég hagyta ott küzdő faluját.
Pirospozsgás arca, mely ma se lát
festéket, és komoly, tiszta szeme,
a barnán fénylő, majdnem fekete,
ha nem szólt is, elárulta őt,
magával hozott rétet és mezőt.
Erről vallott magába zárkózott
lénye, mely egyszerre határozott
s szelíd volt. Míg ellépett csendesen,
szomorúan s egyben fölényesen,
tálcáján mosatlan tányér, pohár,
látszott rajta, lélekben messze jár.
Néztem rajongva, féltve: – Kishúgom,
honnan, merről indultál, nem tudom,
szolgálni e lézengő, siető,
avagy fáradt, munkából érkező
népet, – ha nem leltél nyugtot, helyet
szerény faludban, kicsiny életed
nehogy eltévedjen e bábeli
létben. Sötét szemed ily fényteli
maradjon. És arcod festék nyoma
ne álcázza, ne sápadjon soha.
S ha párra lelsz, majd néhány friss utód,
hozzád hasonló, legyen folytatód. –
Órámra lestem: egy-két perc csupán,
aztán nyúlánk alakja után,
amint eltűnt a néma és zajos
evők s ivók közt. Ott künn villamos
vágott a téli ködnek, de a fény
fölvillant már tavaszodó egén...

Két boldog nap

Két nap szinte teljesen boldogok
voltunk, majdnem három napig.
Nyugalmunk s kényelmünk lehetett a Mecsekben,
hegy oldalán, sűrű fák mögött lakásunk,
csinos szobánk egy festőién szép völgyre, tájra nézett:
a völgyben füstölgő gyárkémény, elszórt házak,
följebb egy fennsíkon piros tetőkkel falu látszott,
homályos ormok, csúcsok távolabb,
nyugaton erdő, a látóhatárt lezáró égbe veszve.
Végre gondok nélkül ölelhettem át kedvesem,
s reggel ablaknál ülve nézhettem
szelíd alvását, karcsú alakját,
enyhén barna-piros arca körül
hullámos haja sötétjét.
Busszal jártunk a városba, s a városból szép tanyánkra,
völgynek le, hegynek föl, kacskaringós
úton, sziklás partok, öreg fák közt,
kertes villák, most épülő házak között.
Mondom, boldogok voltunk pár nap, kivéve
a tyúkszem-okozta kint a szűk cipőben,
s nem számítva a nyári melegre,
az izzadást a vastagszövetű, sötét ruhában,
az örökös pénzzárolást: mibe kerül, hogy hazajussunk,
olcsóbb éttermek zsúfoltságát, s az olcsó ételt.
Azért boldogok voltunk, annyira,
hogy otthagya a kedves szállást, visszanéztünk,
talán háromszor is,
mint Ádám és Éva,
kitessékelve a paradicsomból.

Korán kelők

Pirkadat felé, mikor ébredek,
kopogástól hangzik az út s a járda.
Egy korán kelő férfi közeleg,
serény asszonyok sietnek a gyárba.

A járdán s az aszfaltút közepén
kopognak sietőn, hangos-csevegve,
vagy magukban, némán, – míg kél a fény,
csak cipőjük koppan a ritka csendbe.

Koránkelő fiatalasszonyok,
sokszor félálomban ér léptük hangja.
Ha a magányos férfi elkopog,
jönnek ők is, az otthont messze hagyva,

futva-vetett ágyat, friss örömet
s alvó gyermeket talán. Továbbmennek,
álmosan hunyorgó házak között,
s eltűnnek a hallgatók sírok mellett.

Fura volt

Milyen fura volt: fön­n a színpa­don
az elvtársnő, tán kispolgárok sarja,
forradalomról, munkáról szavalva,
dekorálva, öltözve gazdagon.

Körötte merevülten, lagymatagon,
a vezérek, míg szállt a himnusz hangja
s az Internacionálé haragja
harcra tüzelve zúgott harsogón.

S így ültek, míg az ünnepi beszéd,
beszámoló lelkesült, biztatott,
volt ruháikból végképpen kihívva.

Jutalomosztás, mosoly rá, negéd,
s ki messze volt a tűzhöz, nem kapott,
lásd, itt ma is az marja, aki bírja.

Különféle balgaságok ellen

Émelyít a sok „csókolom”,
„le tetszik szállni” és a többi.
Honnan van e pár ócska lom,
Amely a várost előzőnli?

„A műveltség mérköve itt,
az erkölcs itt kezdődik” – mondták.
S végződik nem egyszer: hevít
a dac és a düh. A nyers rokonság

vadóc tájszavai megett,
melyekre gúny a válasz itten,
több kultúra van és tisztelet,
miként a kispolgári hitben.

S döfködnek borzalmas igék
diákok, társak, huligánok
nyelvéből: „dobta a spinét”,
„pofára esett”, „nyugi srácok”.

Majmol torz példákat falunk,
akit a lelkes nevelőhad
nem rémít, hogy miként halunk
nyelvünkben, – régi, drága szokat

felváltja germános ficam,
cikornyás latinosság rajban.
Diktálta versengő iram,
szónokok ajkán, hivatalban.

Hagyták igazott századok,
s terjesztik ma is még a renyhék,
ontják ciradás szólamok,
felületes toll, hanyag elmék.

Hódít, mint egy rossz dalszöveg,
amelyet fújnak városszerte,
aztán fél országot nyöget,
vagy üvöltöztet rabul ejtve.

Sose felejtem, Ozorán
milyen szép volt az őszi éjben
a legényfütty, – s egy nő dalán
tűnődni a csepeli fényben.

Burjánzik a balság vadul:
ízes beszédű nép utóda,
gondolva, hogy újat tanul,
„kajálni” megy, s indul „melóba”.

Ostoroz naponként belül,
megfeszít e sokfajta szégyen.
Néhányan, de nem egyedül
küzdünk, talán még idejében...

A gyalázat ellen

Üstökösként ért a hír, megyémről,
szégyellnem kellett magamat!
Elfúl a szó a döbbsen arcon,
utálkozó, dúlt iszonyat.
Majd mint a kitört vulkán lázad,
izzó szavakat szór a vád.
Hagytam szabadon kidühöngni
az igazság indulatát:

„Kötélre vele, a legelső
akácfa ága is elég
a megye főterén, dühödjön,
s lássa csúfos végét a nép.
Orvosként, honorálva bőven,
kazán tűz-torkába dobott
már síró magzatokat végül.
S átkozottak az asszonyok,

akik elégni, halni szánták
méhük termését, a jövőt.
Legkevesebb, hogy hírük szégyen
szennyfolt ma egy ország előtt.
Korbácsot érdemelne hátuk
s testük, a létet megvető.
Majd kórtól sápadnak. És várja
őket korán a temető.

Így hal ki egy járás előttünk.
Csak nézzük báván, tétlenül:
mint könnyű sétára, fogászhoz,
úgy járnak oly fesztelenül,
jövendőnk elveszteni nőink.
Nézhetjük: majd mihez fogunk?
Statisztikáink zord, ijesztő
számaikat: vénülünk, fogyunk.”

Így háborogtam. S mennyit ér e
magányos háborgás? Nevet
a magát fölvilágosultnak
érző. Bennem a szeretet
kiutat óhajt a jövőnek.
Rendet kellene tenni már!
Amint a konkolyt se kíméljük,
vagy végül elvész a határ...

Egy Lakáshirdetésre

Olvasom:

*„Külön szoba kiadó, csak gyermektelen házaspárnak.”
„Fiatal házaspár szobát keres, gyerek nincs.”*

Választ erre várnak annyian,
elhagyva falut, avagy a városból kinőve.

Így remélnék lakást.
Az igazit bízzák a haladó időre.
Vagy várjanak, bízzanak mindent a tanácsra?
S kérhetnek tőlük bármennyit merőn,
legfeljebb kevesebb jut másra.
Válogathat a volt naccsád vagy a néni,
nem érez lelki gondot,
kihasználva néhány gondtól szökött,
s küzdelemre szánt fiatal sorsot.
Fiú jegyzet...
lázaz izgulón jegyespár böngész összebújva.
Ha tudnák, mit én:
hová indulnak, milyen rögs útira.
Szív fásul, agy lázad, ideg romol.
Talán szűkösködsz, talán fázol!
Majd beléd kötnek mindenért, s fizetsz!
Titkaidba idegen gázol!

Otthontalan, szegény fiatalok
mit tűrtök el, csalódtok egyre.
Gyerek, mosás, főzés, minden tilos!
Angyal, ha letek nem ilyenre.
Ordít, mint őrült s túlhajtott divat,
gyermektelen! Csikorgón állok.
S kimondom, ha az illem tiltja is:
nemzetölő, bitang zshiványok!
Szememben máglyák,
boszorkányperek szégyen tüzei.
De ez rég volt.
Ám nem hiszem, Kálmán király, a bölcs
ezekért mondott volna vétót.
Pellengér kéne, vessző, kaloda,
avagy egy rendelet, ha más nem.
Ölje őket a szégyen legalább.
Vagy minden kár, a szó is,
Ámen.

Bábel után

Garázda vérünk megkevertetett
józan némettel, vad kunnal, szlovákkal.
Átverekedtünk egy évezredet,
egymással vadabbul, mint bárki mással.

A sors beoltott néhány nációt
fogyó népünkbe, – nesze gőgös fajta! –
együtt mérve a rosszat és a jót,
bűnhődj a múltért, avagy okulj rajta.

Ítélt fölöttünk a történelem,
Bábelként megzavarva szavunk, vérünk,
legyen mélyebb – ha ástuk – a verem,
ha elkezdtuk, hát még többfele nézzünk.

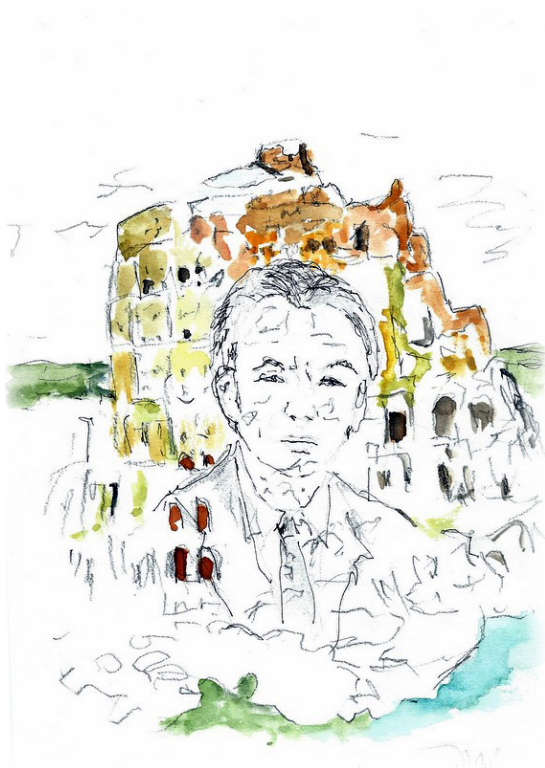
Ki Sztambulra, ki Bécsre esküdött,
Bizáncra, Rómára, nomád terekre...
így őrlődünk nyugat és kelet között,
cívódva, kacsingatván arra-erre.

– Nesztek, egy kis sváb higgadtság, szlovák
lágyság, délszláv tűz, zsidó elevenség. –
Nevetett a sors. – Most mi lesz tovább?
Magatokban nem volt jó. Íme, tessék. –

Mongol, tatár nyomokkal arcomon,
míg szláv bú lágyít kemény büszkeséget,
kérdem, győz-e bennünk szomszéd rokon,
eggyé forrunk, vagy beolvaszt az élet

kevert masszává, ki sem ez, sem az,
néptörédek zagyvált maradéka?
Nyelvünk hódít s virul, szól a vigasz,
ha rontanák, ha rontanánk is néha.

Dalunk, zenénk, mely bűnkben éltetett,
az utánunk jövő már megtagadja.
Amíg fogyunk, csak túl ne éljenek,
attól se értve, aki megmaradna...

Új otthon dicsérete

Féltérden, arcát kézbe rejtve
női akt az ablak előtt.
Miattad búsul. Örülj néki,
s ne mondd, hogy nincsen kedvelőd.

Ami szobádban sohse volt még:
ím, könyvszekrény büszkélkedik,
s hogy leülj, vár az íróasztal,
firkálhatsz rajta reggelig.

Asszonyod konyhát, kertet áhít?
A kert benéz az ablakon,
s a villanyrezsó mindent pótol.
Minek albérlőnek vagyon?

Lásd, két ágy fogad. Válogathatsz,
mindegyik helyt áll emberül,
egyiken hátad belyukadna,
másik reggelre összedűl.

Hogy ruháitok szerte lógnak
fogason, ajtón, székeken?
Vigasztalásul eltűnődhetsz
halk tájakon, csendéleten.

S ha sorsod ellen panaszod van,
hogy fizetésed harmadát,
sőt majd felét e neked szépült
úriszobára áldozod,

ott van, bármikor menekülhetsz,
sok-sok szövetkezett falu,
falud is, hol a nagy melegben
munka vár, komoly, szigorú.

Arathatnál, ahogyan régen,
dacolva a nappal ma is,
asztalod nyájas szeder árnya,
képed a táj, mely nem hamis.

Diófád alatt ünnepelnél,
heverve, könyvet olvasón.
Itt zsúfolt villamoson állhatsz,
zajos büfében, vagy hajón.

Habzó sört ihatsz, mozit nézhetsz,
számolgatva a pénzedet,
vagy izzadsz füledt hársorok közt,
kívánva fákat és hegyet.

Avagy megbékélsz otthonoddal,
várva az esti árnyakat.
S macskák szerelmes kardalára
megbontod kényes ágyadat...

Kedvesem hajára

Nem lófarokba, nem is kontyba,
egy csattal lágyan összefogva,
keskeny szalaggal kötve hátra,
viseli haját, mint egy lányka.

Falum helyett hordja a város.
A fiatal nő hetyke, lányos,
tündér lesz, mintha babos kendő
ékíti, avagy szoknya, rengő.

Illik szőke és barna hajnak,
hollósötétnek, bronzaranyinak.
A komoly konty s a leeresztett
lenge haj közt az új a legszebb.

Mindhárom szép. A konty anyámra
és emlékeztet falujára.
S a vállra, derékig leomló,
Éva hajához lesz hasonló.

S ki sorsát adta életemhez,
kamaszlány-hajat hord a kedves.
Vonzó, de tartózkodó másnak,
intés nekem, szelíd varázslat.

Sötét, bronz és lenhajak fénye
csábít. S haja gesztenyesége,
egy szerény csattal összefogva,
csélcsap vágyamat egybefogja...

Copfos angyal

Az orrom elől indult a vonat,
nem is mozgott, már robogott.
Gyerünk! A pillanat szeszélye
utána lódított. S elérve,
megkapva a fogódkodót,

a peron felé lendültem vakon.
Lélegzetfojtó pillanat!
S éreztem, karom megragadva
fölránt valaki. Copfos, barna,
falusi nő. Mily akarat,

ügyesség vagy ösztön mentett!
Csupán annyit rebegtem: köszönöm.
Kalapáló szívvel, zihálva,
s zavart közönnyel, mint a kába,
álltam. És valami öröm,

halk jóérzés derengett rajtam át:
talán aláránt a kerék –
s most szedhetnének össze véres
cafatokban, ha az az érdes,
barna kéz nem segít elébb.

Néztem megbabonázva, ki lehet,
ki által élhetek tovább,
méla és közömbös. De egyszer
szemében barna, mély meleggel,
elkaptam halvány mosolyát.

Mint ki ritkán látja, vagy benne nőtt,
nézte a vidéket merőn,
elsuhanó út menti fákat,
rozsföldeket, kertet és házat.
Én meg magamban, révedőn,

megdöbbenve faggattam önmagam:
mire tart a sors, vagy mi véd,
miért van az, hogy annyi vérszből,
vízbefúlástól, láz tüzéből,
öklök s golyók közül kivéd,

mint most a csattogó kerék alól? –
Így szálltam le. De merre tűnt,
hová lett az a drága lélek?
Indultam, örülve, hogy élek,
mint ki halálból menekült...

A világ helyett

Hiába nógat a vágy, csal az álom,
a kóborláshoz utam nem találom,
a pénzt, módot hozzá. Ha csak gyalog
nem indulnék. Győrig eljuthatok.

Ó boldog társ, kit a soktornyú Prága
s Róma dédelget! Kinek mi sem drága,
pálmák közt sétál, ringhat tengeren,
s havas csúcsot néz már egy reggelen.

Ó Lomnici-csúcs, ti alpesi tájak,
Szajna-part. London köde, sose látlak!
Nekem egyformán távol: Afrika,
Lisszabon, Bécs, Peking s az Adria.

Bejártam Dunántúlt, ám a Tiszáig
nem értem el, csak Üllőre s Bajáig.
Tokaj vidéke, Debrecen, Szeged
s Eger nekem csupán könyvismeret.

Napozva, pihenve május nyarában,
egy deszkaól falának vetve hátam,
ülök félig hunyt szemmel, hallgatag,
míg fölöttem felhő száll, tűz a nap.

Prága helyett a gödöllői kertek.
Lombosodó fák, tűzfalak felelnek,
vár egy bokor dús fűrtű orgona.
S boldogabb tán nem leszek már soha...

Évfordulóra

Loholva járom hajnalonként
e fagyos utat. Hány napon még?
Három év eltelt. Milyen régen
szánkóztam dombjaim telében!

Gyalog megyek. Nem haza – házig.
Nem lakás, csupán szoba vár itt,
fedelet ad éjjelre s ágyat,
pár meghitt, halk órát vasárnap.

Nem ismer, nem üdvözöl senki.
Látnak mélázva elsietni.
A kopott lóden el nem árul.
Mert vásott, bizony. S egyre sárgul,

keskenyül arcom. Ki tart számon?
Egy asszony. S távoli családom.
Oly ritkán látnak dombok, völgyek,
hogy megesik már: nem köszönnek,

továbbmennek a volt barátok.
Ismeretlen lányokat látok.
Felnőtt egy fasor, ház is épült,
javult egy út. Csak arcom évült.

Ráz a villamos egy órán át,
pótolva az éj rövid álmát,
alvó- és írószobám egyben.
Verset írtam ott, s leveleztem.

Jobbra tán sorsom alig válik,
így élek, lehet, már halálig:
albérlet, utazgatás, kurta
éjjelek, vágyódás falunkba.

Nem pillant reám, késik egyre
a hozzám hűtlen jószerencse.
De majd napfényes tavasz, nyár lesz,
s lombok alatt a gond is más lesz...

Józan történet

Kísért a múzsa olykor szüntelen,
hozzám szegődött úton-útfelen.

Nem hagyott nyugton, míg a gondolat
nem formálódott verssé. A szavak

úgy rajozták be táruzó agyam,
akár a kast zajongó méhroham.

S ceruzát fogtam néha a napon
szántás közben, míg pihent fogatom.

Iskolapadban, amíg a tanár
magyarázott, s kinn zöldült a határ.

Trágyás szekéren, poros fák megett,
keverővájún, hogyan este lett.

Lejtős Duna-parton, míg messzi lent
hajó úszott, s a század pihent.

Billentyűk fölött, míg az orgona
elnémult percre, s vágy mart, mostoha.

Könyves pult mellett. S három év során
a rázódo HÉV lett írószobám.

Szeszélyes angyal. S olykor cserbehágy,
mint nemrég, hogy kiűzött-vont a vágy

sütkérezni az erdő szélire, –
s nem találtam szavakat semmire.

Pedig olyan jó volt az enyhe fény,
s hogy ég borult, akác hajolt fölém,

lombos, virágos, álmot őrző.
Csak hevertem ott. S elszállt az idő.

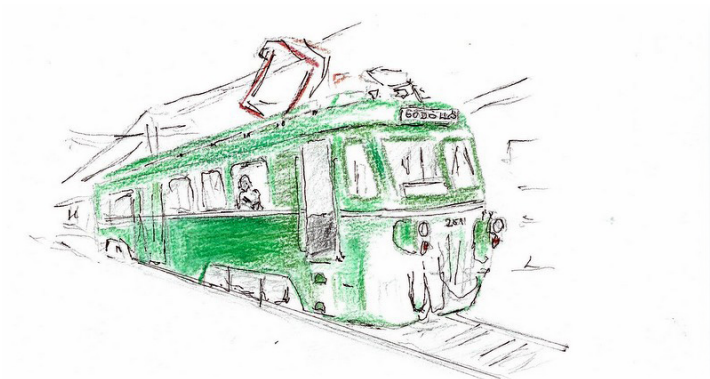
Egyszerűen csak boldog voltam, aképp,
mint az ősz, ki vigyázva tehenét,

ült az út füves partján csendesen,
tűnődve a vonuló fellegen.

Kicsit bántott: a múzsa lám kivet,
s vagyok csupán, miként a többiek.

Majd látva, hogy komolyan elborul
s esik is már, kiléptem józanul.

Nekivágtam egy háznak az úton,
örülve, hogy ennyivel megúszom...

Turai lakodalmasok

Klarinét ujjong, bőgő mordul:
futtatja fürgén a vonót,
hevít a csüngő hajú primás
tüzes gyorscsárdást, lobogót.
Férfi-nőhangok ölelkeznek,
a kurjantás égig hasít.
Ráncos szoknya repül. A nóta
harsog világos hajnalig.

Könyöklőn, a zöldlombos sátor
ponyvafalánál üveget,
félig ürült poharat őrzőn
ülök, mint ki horgonyt vetett.
Nézem a táncra sose fáradt
népet, mely magasra csapó
hullámokként ujjongja kedvét,
ülök mélázva hallgatón.

Női tarkaság, ing fehére,
hajfonat, kontyok, gyöngy-nyakék.
Egy-egy szelídebb fordulóra
közéjük vont a láz, a szép.
Befont hajú gyöngysoros lányka,
menyecske dolgos szép keze
vállamon. Sodort, vitt magával
zene és tánc ígézete.

Most pihenve, kikötve nézem,
hogymiből kedvek mámor.
Pogány tor és mulandó élet,
régikedv, szokások tora?
Ahogymiből már alig zördül,
s nehéz vontató dübörög,
felváltja a népit a város
divatja? Semmi sem örök?

Gyérül a vendégsereg. Még egy
éjbe nyúló est. Azután
vasutas ruhát ölt a férfi,
kerékpárra ül majd a lány
s víg menyecske. Kapa a vázon,
s kanyargó utcán, lebbenő
szoknyával eltűnnek a fényben,
amerre zöldül a mező...

A gödöllői templomban

Fölbúg az orgona, a kántor
megegerszti hangját, s vele
énekel, busong lelkesülten
a női hangok serege.

„Igaz magyar fiak reménye,
Nagyasszonya”. Zengőn ragyog,
szárnyal egyre a régi dal,
benne zokogó századok:

tengődő ínség, menekvő jaj,
tört gyász, szorongó félelem.
Úgy markolja szívemet, érzem,
megnedvesedik két szemem.
A többi hang közül kiszárnyal
egy kanyargóan régies,
de mindannyinál szebb, erősebb,
csengőbb, tisztább. Vajon ki ez:

nézek hátra félszemmel. Kendős,
falusi asszony, bőruhás,
ötven körül, ám oly időtlen,
napszíta arcával, a gyász
színével ruháján, mintha
paraszti nemtőnk volna ő,
kit megérlelt, s már nem is szépít,
s többé nem is ront az idő.

A vásárra jött, egy palócos,
közeli faluból talán.
Sebeket szaggató, idéző
énekek most itt igazán
elzengheti panaszát, – volt is,
akad biztosan még ma is.
Fiai hol kallódnak? S tán a
porta is vénül, maga is.

Szárnyal az ének hangja, kérőn
boldogabb jövőért eseng.
A régi óhaj ma sem évült,
hogy búra, bajra fény dereng.
E fénylő hit éljen a múltból,
s a tisztaság, mely a redős,
barna arcról sugárzik, árad,
s nem törli le se nyár, se ősz...

Nevek nyomában

Megértem három telet, nyárt e völgyben,
s alig ismernek, tudják nevemet.

Tudom a házat, hol lakott Petőfi,
s Gödöllőn ma nem tudok tíz nevet.

Híres parkjait, erdejét bejártam,
róttam útját nappal és éjjelen,

de nem értem el pár éven keresztül,
hogy ne legyek zárkózott idegen.

Egyetlen dicsőségem, hogy tavasszal
gyöngyírással női kéz üdvözölt.

Egy furcsa név. Hogy gazdája ki legyen,
meg nem tudom, így fogad be a föld.

Blaha Lujzának itt volt nyaralója,
Kafka Margit nyáron át itt lakott.

Krúdy is, mondják. Tudom, Győry Vilmos
egykor melyik házban tárt ablakot.

Itt járok, neves elődök nyomában,
sietve, még alig pirkad az ég, –

s hazatérve a hamvas szürkületben,
villanyfényben, ha terjed a sötét.

A vasárnapok mások. Megelőzhet,
ágyban talál a máskor lusta Nap.

Ma ünnepelünk: intek majd vidáman,
ha elrobog Pest felé a vonat...

Gödöllői sóhaj

A park helyén, hol vasárnaponként üdültem,
emeltek egy karámszerű lapos házat.
A bokrokat, kedves padokat mind kiszórták,
s kivágták az évszázados, büszke fákat.
Máshol fát ültetnek, ha nincs. Itt, bolond módra,
a parkot is kiirtják, hol üdült a nép.
Senki sem akarta, csak egy – mondják. S a város
mutatja most ország-világnak szégyenét.

Egy kiállítás nyomán

Hol láttál együtt ennyi kincset,
ennyi erőt, mint itt kirakva?
Nézd meg, gyönyörködj, szomorodj el,
meríts erőt, vagy szállj magadba.
Néhány száz évet általélhetsz
s majdnem a „forrásig” jutsz néhol,
mint alkotott, vagy élt elődöd,
míg dült körül a véres téboly.

Gyerekkorod bukkan fel néha,
fölcsilanó szemekkel állasz:
„Ezt még láttam, ez így volt akkor.”
S gondolatod meghökkent válasz.

Gondolj a kenderáztatókra:
érdekes volt a zajos látvány
testhez tapadt ruhájú nőkkel,
s mint visongtak egy varangy láttán,
de hány lett nyomorultja később,
s hányat vitt el viruló korban,
mert sokszor már hűlt fényű ősszel
álltak a jéghideg locsokban.

S ott a tiló, napszámra törték
a szálkás kendert. Női karnak
nem éppen játék. Elkomorlón,
így felelhetnél önmagadnak.

Gereben, áspa és guzsaly,
szomszédjukban egy cifra rokka.
Néha egy faluból hozott
szavat morzsolgatsz. Mint gyerek
láttad mindezt, majd át is élted.
Egy nagy kendertörő előtt,
holdas, csillagos őszi éjet,

víg lányokat látnál, amint
gyömöszöli meztelen lábuk
szálpadlón a kendercsomót.
Ide cseng daluk s a kacagásuk.

Íme a szövőszék is nyomban,
benne a félig szövött vászon,
piros csíkos szőttés. Gyerekként
napról-napra láthattam nyáron:
a Kapos partján kiterítve,
öntözött „fehérített” vásznak.
Sátra is volt zöldágból olykor
s ruhákból menyecskeének, lánynak.

Vonószték, gyaluk, zömök székek,
szerénykedőn egy keskeny lóca.
Pad hátán Anno s név bevésve,
sok tavasz múltott s nyár azóta.
Annyiszor csodált öreg présünk,
mely porosodón egyre évül,
nyikorgó szekér, szakadt háló
s a járom, itt lel helyet végül.

Korsók, tálak, tányérok egyre,
nem tudod, melyik szebb, csak bámulsz.
Barnás, színezett, zöld, világos,
a mázatlan is szép. Elámulsz,
mennyi erő, ügyesség, szépség,
s minden darab egy táj sajátja
s koré. Az Bizáncra mutat még,
amaz a kényes Reneszánszra.

Remekműnek egy rőfnyi széles,
csorba tál, mint céhbeli emlék,
s akkora korsó, hogy belőle
úgy ihatnál, ha megemelnék.
Gyertyatartó csillárral. Éró
lakodalmi fazekak, tálak.
Együtt az Alföld, Vág vidéke,
Ormánság s az erdélyi tájak.

Amott egy menyasszonyi láda,
díszes ostornyéll karikással,
faragott késnyél. Gondolatban
ügetsz tágas pusztákon által.

Előtted a somogyi erdők,
a Bakony makkoltató zöldje.
Virágos szűr teríti vállad.
S muskátlik között könyökölve
vár a csaplárlány, a hamis.
Bokrétával kalapod mellett,
úgy vágsz a pusztának vígan,
mint aki megívta a mennyet.

Ormánsági fehér gyász, párták,
Érsekcsanád, Kalotaszeg,
Matyóföld rokolyái, Sárköz,
szemet nyűgöző egyveleg.
Rakott szoknya Turáról, csizma,
ráncos szárú, mely Debrecen
cívis-múltját idézi. Állsz csak,
s nem tudsz elmenni hidegen.

Úgy zárd szívedbe, amit látsz itt,
hogy ez te voltál, egy-egy Ősöd.
S ha megveted, magadat sérted,
mindazt, mi egykor megelőzött.

Ennek köszönd, ha mégse lettél
idegenné, dalod és nyelved,
s hogy élsz. Romboló, ölő gyilkos
fegyverek közt békét, szerelmet,
jövőt érlelt. Köszönd e múltnak,
ha önmagad s vert néped sorsát
szóheted emberibb Jövőnek,
amint álmodta Magyarország...

Mint vendég – itthon

Tető fölé nővő diófa,
eperfa néz rám, terebélyes,
pince kiálló füves dombja,
rég kút, melynek hideg, édes

vize már csak békák tanyája,
helyette egy vékony cső önti vizét.
A vén kút éppúgy árva
s felesleges, mint mind a többi:

pajtakapu rácsába vágott kaszánk.
Nyelét én fogtam régen.
Füvet ki tudja mikor látott,
most eszi a rozsdá serényen,

kocsink és ekénk épp így árvul.
S fogasunk, boronánk a pajta
sarkában s a fészerben hátul,
porosan, rozsdátúl maratva.

Az ólban két malacka készül,
hogy a télre hízó lehessen.
Lovak, tehenek helyén végül,
hol versírással éjjeleztem,

ontja a friss tojást anyámnak
a szövetséget négyszáz tyúkja.
Időt bánatnak és magánynak
nem hágy a mindig sürgős munka.

A pajtafal egy repedése
meredt rám, mélézőra egyre,
ki csak ténfereg múltba nézve,
hogy amit lát itt, lejegyezze.

Kényes vendég

Október napos szombatdélutánján
csatangoltunk, barátom és magam, –
s befordulva egy utcán, az arany
napsütésben, mint csoda láttán,

megálltunk mosolygón: oly bájosan
szedegette a hullt lombot, olyan
türelemmel és hévvel, hogy e látvány
tömeget vonzott köré, nénikéket
s pár gyerkőcöt, kik almát, kiflivéget
kínáltak – s ő rángatva kocsiját,

hajolt mohón a száraz falevélre,
széna helyett, finnyásan túrva félre,
mit kínált a nagyvárosi világ...

Tavaszi zápor

Reggel már borult. Annyi derült napra,
mit megáldott a Város kedve százszor,
kora délután, mintha csatornából
dőlt volna reánk, zuhogva, szakadva,
bősz rohamozva megeredt a zápor.

Nagy házak tövében falhoz húzódva,
hogy kényes hajunk, vagy ruhánk ne ázzék,
loholtunk célunk felé. S hol az árnyék,
vagy sötét honol, annyi csók tudója,
a kapu alól néztük: a bezárt ég

hogy ontja vizét egyre, szakadatlan,
s az aszfalt kövén itt-ott szürke tócsák,
patakok nőnek. Az égi csatornát
mi sem gátolta már, hogy mind vadabban
öntse le terhét, leróva adóját.

Dörgött is közben. Aztán láthatóan
csitulni kezdett az ég tombolása.
Lassan, kitarván esett. Kopogása
betöltött időt és teret valóban.
Kikémlelt szemünk, hogy az eget lássa.

„Pocsék egy idő.” Hangzott kurta nyeglén,
azt gondolva: a napfény mindig áldás.
„Kellett ez nagyon.” Érvelt egy vidám más,
szavamat előzve, a magam nyelvén.
„Milyen zöldellés indul, dús virágzás.”

És falum szólott bennem: Hála, végre!
Virág lesz ebből, gyümölcs, kalász, kenyér,
aranyló rizling s kadarka, mint a vér! –
Majd lemosolygott az arany nap égve,
egy felhő elől, mint aki visszatér...

Üveg hét

Nem szimbólum és nem mese
a hónap utolsó hete,
mikor már pénzünk odalett,
s minden lehető üveget
naponként, már reggel korán,
a boltba hordtunk szaporán.
Ebből lesz dohány, reggeli
s némi kenyér az estéli
gondhoz: hogy mit szedünk elő,
mi van még elemelhető,
mi jobb napokból megmaradt,
borosflaskó, söröspalack –
mely, hogy megéljünk másnapig,
majd forintokká változik.
Hát így nem lesz kocsink soha.
S hogy sorsunk ilyen mostoha,
ki volna, ha nem én, hibás?
Miért nem lettem, mint annyi más,
orvos, vagy mérnök, vagy egyéb,
ki nem így várja elsejét,
hogy az utolsó hét körül
már a fillérnek is örül.
Nem koldus, ámde messze jár
ahhoz, mi jó mód: proletársors ez.
S még jó, hogy nevetünk,
csak legyen hozzá – üvegünk.

16 Sz	Gusztáv
17 Cs	Antal
18 P	Piroska
19 Sz	Sára

20 V	Fabian és Sebe
21 H	Ágnes
22 K	Vince
23 Sz	Zelma
24 Cs	Tódé
25 P	Pál
26 Sz	Vanda

27 V	Lotár
28 H	Károly
29 K	Adél
30 Sz	Mari
31 Cs	Vigó

2

Pár boldog perc

Veszekszünk naponként a pénzen,
mely – ide szégyen, oda szégyen –
legtöbbször kevés, mit tagadjam.
Ne ütközzön meg senki rajtam.

Ki azt hinné, hogy minden jól van,
fürödjön meg e nyers valóban:
albérlet, szűkös ágy fogadnak,
s lomjaink, ha vége a napnak.

Izgalom, kapkodás. Rohanva
indulunk, nem nézve a Napra.
S döcögött órán át, ruhánkat
gyűrve, a gondos helyi járat.

S törődötten, vitázva fekszünk.
Akad olykor egynéhány percünk,
mit e kínos, méltatlan élet
nyújtogat csalétekül reménynek.

Múltkor is, hogy a telefonban
fölcsendült kedves hangja, nyomban
megenyhültem: hát nem hiába
kínoztunk a sorsunk, tán halálra.

S a szűk utcán át, nem felejttem,
jött a többivel, jött a lelkem,
s mosolygón, kedvesen, vidáman,
amilyennek már alig láttam.

Munkaköpeny, vásott cipőcskék.
Dévajkodó hamupipőkék
nevetve, kipirultan, rajban
jöttek a fogyó alkonyatban.

Köztük a kedves. Meglepődve
nevettem rá, mint ismerősrre.
S a kopott sarkon várva lestem,
hogy soha többé ne eresszem...

Hazamennél

Emlékezz: hogy vágytál tengerre, hegyekre,
városokra, messzi tájakra örökön.

S hova most annyszor vinne szíved kedve,
az a táj és falu egykor megunt börtön,

nyűgös rabtartód volt. A dombok sövénye
tiltón utadba állt, ne tudj messzebb nézni.

Mint szigorú őrk meredtek az égre
zordan, messze látszón a völgy jegenyéi.

Baktató lovaidd, ökreidd nyomában,
amíg új barázda hasadt, vagy kaszádat
fenvén a rét ölén, egyre mostohábban
s árvább szívvel nézted a sokhalmú tájat.

Nyáron elátkoztad porát, komor ősszel
egét, sarát szidtd. Lélekben a város
kövén barangoltál, olykor hetyke nővel.
S álltál zord csúcsokon. Míg a gőzös táltos

pőfögve nélküled indult. Nem mehettél,
nézted fehér füstjét, szíved belefájdult.
Mennél most is, – de hogy tőlük messze estél:
dombos tájad, falud nélkül vagy elárvult.

Híreket vársz: egy-egy társad, volt barátod
mint küzd, vagy él-e még, hogy boldogul néped.
S látod szorult szívvel: az új ifjúságot
mint csábítja útra a város, az élet.

Lovat verő, ostort pattintó legénység
legyen hát a múlté! Zúgjon a jövőbe
kezes gépek hada. S érhesz haza végképp,
ha élni nem, nyugodni a temetőbe.

Nemrég ezt hagyta nőnek, hagyatékul.
Szavad róla bolond beszédként lepergett.
Pedig nem bolondság. De ha lehet, élj túl
dacos, bohém kedvvel gondot és keservet...

Prózai vers a költői hivatásról

Agyam telefonszámokkal zsúfolt, naponként
előre számítgatom: kit hívok fel másnap,
melyik szerkesztőt, költőismerőst, barátot,
vagy új vers miatt a gépelőt, beosztva,
mivel a vállalatnál nem szeretik a telefonálást,
csak ebéidőben szabad, jó, ha kétszer,
zaklattak, fegyelmeztek is, ha nem vigyáztam,
s féltem, hogy utcára kerülök, s kezdek
előlről a kilincseléseket.

Amúgy meg lapra, feketére szánt filléreim
esnek áldozatul e kénytelen szeszélynek.
Olykori túlóráimat szaladgálással időzöm,
gépelni szerkesztőhöz loholok bolondként,
futva tárgyalunk, mivel kevés az idő,
dolga várja, vagy értekezletre készül,
futva nézem át a verset, nem hibás-e –
s megesik, hogy géphibával látom viszont,
nem okulva.

Így múlik el fiatal életem, legnagyobbbrészt
könyvespolcok, állványok sorfala között napestig,
nyirkos, hideg pinceraktárban, ahol még
nyáron is borzong az ember, örülve
a kurta órának is, ha kijuthat,
ha szívhatja az utcák levegőjét, egy kis benzinfüsttel,
bűzzel, konyhaszaggal,
s napmeleget érez,
vagy legalább eget láthat.

Így születik a vers, legtöbbször sötétén,
asszonyi háborgás után, hogy nincs lakásunk,
sok pénzt kidobunk albérletre,
nem küzdök férfi módra a Tanáccsal,
telefonérmét s megint lapot vettem,
megittam két pohár bort, még mindig dohányzom,
ahelyett, hogy jobb ruhára gyűjtenék s lakásra.

A szerkesztő kifogásolja, hogy kevés optimizmus,
annál több letargia érzik verseimből,
ne írjak arról, hogy külföldön még sose voltam,
hogy vannak még kijátszottak, simuló zsványok,
s a nedves lakásban
úgy dideregtük át a téli estét, reggelt,
csoda, hogy egy lábon-lejárt
influenzával megúsztuk.

Most van pár órám,
szerkesztőhöz kéne újra futnom, -
azért is fürdőbe megyek,
hogy végre megnyugodjak,
új gondokra, lázakra, versre készen,
ameddig győzik vásott idegeim...

Utóirat helyett

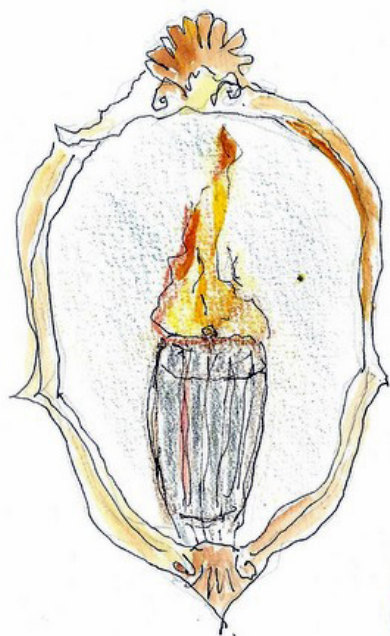
Írtam, mert jó volt néha írni,
Segítette a szívem vinni.

Nem tapsért, pénzért, nem virágért,
Csupán az életért magáért.

Kézfogásnak, mosolynak szántam,
A sorsok örök viharában.

Tükörnek s néha fáklyalángnak,
A bennetek élő világnak.

Gyegedi's László

2021. Jan 2 1/2/20

A szerkesztő visszaemlékezése

Gyakran szerepeltem iskolai szavalóversenyeken és gödöllői ünnepségeken. A 60-as évek elején jártunk, én már pesti gimnazista voltam. Egyszer azzal kerestek meg, hogy a Juhász Gyula Irodalmi színpad előadásán elmondanám-e egy Gödöllőn élő költő versét? Igent mondtam.

Az előadásnak a Kossuth Lajos utcai Kultúrotthon adott helyet. Az első részében Bitskey Tibor is fellépett. Én a közönség soraiból csodáltam őt! (Itt futottam össze egy szöszí csitrivel, akivel évek múltán összehozott a sors, és a feleségem lett.)

A szünet után én következtem: „A világ helyett – Hegedűs László verse...”.

Az előadás után találkoztam először a költővel. Később többször felkerestem Őt szobakonyhás albérleti lakásukban, a Szilhát utcában, „a hallgatag sírok” közelében. Minden találkozásunk alkalmával kaptam tőle egy-két verset, melyek felkeltették érdeklődésemet. Sokszor a gépelt kéziratok 6-7. példánya jutott csak nekem, ami bizony már alig volt olvasható. Nagy hatással voltak rám a versei. Miután a középiskolai és a kerületi szavalóversenyen is továbbjutottam, a következő fordulóban, a „Mai magyar költők versei” kategóriában az Egy lakáshirdetésre című költeményét választottam. Innen már nem jutottam tovább... a zsűri megállapította: „Rossz választás volt ez a Hegedűs László vers”.

A költő többször próbálkozott különböző kiadóknaál, de csak egy-egy könnyed hangvételű versét jelentették meg. Néhányszor Pesten a Gyulai Pál u. 10. szám alatti munkahelyén a „nyirkos hideg pince-raktárban” találkoztunk. Egyik ilyen alkalommal diktálta le nekem az Utóirat helyett című versét. A „három év során a rázódo HÉV lett írószobám” időszaka akkor ért véget, amikor Budán egy OTP öröklakás kiutalást kaptak. Ekkor költözött el Gödöllőről a feleségével. Az új lakásukban – ahol egyszer jártam – kaptam tőle a Két boldog nap című verset.

Ezt követően megszakadt a kapcsolatunk. Az elmúlt évek /évtizedek/ során újra meg újra elővettem a megsárgult, alig olvasható példányokat. Időnként felolvastam néhányat magamnak, a feleségemnek, a családnak vagy barátoknak. Talán a kedvencem az Üveghét, mert a benne leírtakat mi is többször átéltük.

Igyekeztem a rendelkezésemre álló anyagot megközelítőleg időrendbe szedni, illetve úgy csoportosítani, hogy a költő hangulatváltozásait, vívódásait, a magyarság jövőjéért való aggodását végigkísérhessük. A válogatásom gerincét adó költemények semmilyen publikációban nem jelentek meg. A költő általánosan borús, kritikus hangvételű művei nem egyeztek a szocialista realizmus elvárásaival. Versei révén megismerkedhetünk az 1940-es évektől 1969-ig terjedő időszak történéseinek néhány elemével.

Tartalomjegyzék

Előszó.	5
Születésem napján.	9
Pillantás gyermeki napokra	10
György-napi búcsú.	12
Tavasz a télben	14
Cséplés	16
Apró örömek felé	17
Pölöskei	18
Falusi tél	20
Tavaszi séta	21
Cirkuszos lány.	22
Át az erdőn	23
Deres hajnal	24
Ozorai úton.	27
Háborús napló.	28
Vissza az életbe	30
Pécsi emlék	31
Elmúlt egy regény.	32
Tetők az árban	33
Árjelentés	34
Nehéz falusi nyár	36
A szérűk mellől	38
Szüreti emlék.	39
A kert hajnalra kivirágzott.	40
Duna-parti emlék	42
Faluról jött leány	44
Két boldog nap	45
Korán kelők.	46
Fura volt	47
Különféle balgaságok ellen	48
A gyalázat ellen	50
Egy Lakáshirdetésre	52
Bábel után	54
Új otthon dicsérete.	56
Kedvesem hajára	58
Copfos angyal	60
A világ helyett	62
Évfordulóra.	63
Józan történet	64
Turai lakodalmaskok	66

A gödöllői templomban	68
Nevek nyomában	70
Gödöllői sóhaj	71
Egy kiállítás nyomán	72
Mint vendég - itthon	76
Tavaszi zápor	79
Üveghét.	80
Pár boldog perc	82
Hazamennél	84
Prózai vers a költői hivatásról	86
Utóirat helyett.	88
A szerkesztő visszaemlékezése	91

